

## **FNs Klimapanel IPCC**

I klimadebatten så hører vi ofte at det blir henvist til både FNs Klimapanel og deres rapporter, men hvem og hva er dette Klimapanelet?

Jeg har forsøkt å sette sammen litt informasjon om hvordan Klimapanelet fungerer, og si litt om konklusjonene i rapporten som ble lagt frem høsten 2014.

**FNs Klimapanel er ikke** et politisk organ. Klimapanelet er en vitenskapelig organisasjon med 195 medlemsland, opprettet av Verdens meteorologiorganisasjon og FNs miljøprogram for å vurdere den nyeste vitenskapelige, tekniske og sosio-økonomiske litteraturen som bidrar til å forstå naturlige og menneskeskapte klimaendringer.

**Klimapanelet driver** ikke egen forskning, men har vurdert over 30 000 vitenskapelige publikasjoner til siste hovedrapport. Vurderingene skal være balansert og relevant for beslutningstakere, men politisk nøytral. Alle rapportene er på omfattende høringsrunder hvor alle som mener de kan bidra med kunnskap kan registrere seg for å gi kommentarer. Forfatterne må behandle alle kommentarene, og alle kommentarer og forfatternes håndtering av de blir offentliggjort.

Myndigheter deltar i høringene og i plenumsmøtene hvor rapportenes sammendrag for beslutningstakere blir gjennomgått. Her deltar også forfatterne, og ingen setninger kan godkjennes uten forfatternes aksept og at det er faglig grunnlag for budskapene. Når rapportene er ferdig behandlet i plenumsmøtene, innebærer det at medlemslandene aksepterer det faglige innholdet i rapportene.

**Noen hevder at det er politikere som plukker ut forskere som får delta i klimapanelet. Dette stemmer ikke.** Utvelgelsen av forfattere baseres primært på deres publikasjoner og arbeid. Myndigheter, observatører og byråmedlemmer er med på å nominere mulige forfattere, men utvelgelsen gjøres av klimapanelets byråer for de ulike arbeidsgruppene. Det er ikke politikere i disse byråene - de består primært av forskere fra universiteter eller forskningsinstitutter.

**Basert på alt dette** arbeidet har klimapanelet blant annet konkludert med at det er ekstremt sannsynlig (95-100 prosent sikkert) at menneskeskapte utslipp har vært den dominerende årsaken til den observerte økningen i global gjennomsnittstemperatur siden midten av 1900-tallet

## Hovedkonklusjoner i Klimapanelets 5. hovedrapport

2. november 2014 la Klimapanelet frem sin femte hovedrapport (AR5). Lederen for panelet sier vi nå har den kunnskapen vi trenger for å skape en grønnere framtid. Klimapanelets anbefalinger må derfor legge grunnlaget for den globale klimaavtalen som verdens land skal bli enige om i 2015.

- **Vi har råd til å bekjempe klimaendringene**, uten at det ødelegger økonomiene våre eller hindrer utvikling. Mangel på handling vil derimot bli mye dyrere.
- **Det er ikke for sent å unngå katastrofale klimaendringer**. En rask avgjørelse om en overgang fra fossil til fornybar energi vil kunne holde global oppvarming under 2°C, som er grensen forskerne har satt for farlig klimaendring, og som er målet verdens myndigheter satte seg i 2009.
- **Vi har et karbonbudsjett** med en grense for hvor mye klimagasser vi kan slippe ut totalt, men vi har allerede brukt opp mesteparten.
- **Tilpasning til de endringene vi ikke kan unngå er helt avgjørende**, men har sin grense. Uten øyeblikkelige tiltak for å kutte utslipp, vil tilpasning ikke være nok for å beskytte liv, livsgrunnlag og naturen som vi mennesker er avhengige av for mat, vann og så mye annet.
- **Både utslippskutt og tilpasning er spørsmål om rettferdighet**. Om vi ikke gjør noe i dag, setter vi folks livsgrunnlag i fare. Det handler om mat, vann og energi, og de fattigste er mest utsatt. Vi overlater dessuten problemet til fremtidige generasjoner.

## Klimaendring er ikke "bare" et miljøproblem

Klimaendringen er den største utfordringen verden står overfor i dag. Det handler om mat, drikkevann, livsgrunnlag, helse, transport, industri og energi, og er ikke et "problem for spesielt interesserte".

Her er eksempler på direkte og indirekte følger av klimaendring:

- **Havnivåstigning** som følge av issmelting kan gjøre øyer og kystområder ubeboelige, og issmeltingen vil ha konsekvenser for forsyning av drikkevann.
- Ekstremvær som **hetebølger, flommer og tropiske stormer** kan føre til menneskelige lidelser og materielle skader. I tillegg kommer negative konsekvenser for verdens drikkevannskilder og matproduksjon.
- **Planter og dyr dør ut**. Vi mennesker er helt avhengige av naturen. Planter, dyr og natur gir oss rent drikkevann, luft og mat samt pollinering av planter, trevirke vi kan bygge ting av, rensing av forurenset jord, og mye mer.
- **Havforsuring** kan komme til å ta livet av 1/3 av alle dyr som lever i havet innen år 2100. Havforsuring skjer også som følge av karbonutslipp.
- **Matsikkerhet**: Jo varmere det blir desto mindre hvete, ris og mais produserer vi. Samtidig vokser verdens befolkning og behovet for mat og drikke.
- **Fattigdom**: Mennesker vil kunne miste livsgrunnlag og sikker tilgang på mat og vann.
- Ødeleggelse av land, havnivåstigning, og mindre tilgang på vann og mat vil kunne føre til **folkeforflytninger**, som igjen gir økt press på knappe ressurser på nye steder.
- **Sykdommer** vil kunne spres raskere og til nye områder når temperaturen stiger. I tillegg kan hetebølger og ekstremvær være farlig for mennesker.

## Løsninger med positive bonuseffekter

På samme måte som klimautfordringen ikke «bare er et miljøproblem», er heller ikke løsningene og de positive bonuseffektene bare forbundet med miljø.

FNs Klimapanel har konkludert med at verdens energiforbruk må legges om fullstendig, fra fossil til fornybar energi. Vi må tre- eller firedoble bruken av nullutslipps- eller lavutslippsteknologi innen 2050.

Fordelene ved å bruke fornybar energi og energieffektivisering går langt utover bekjempelse av klimaendring. Bonuseffektene for blant annet helse, utvikling, fattigdomsreduksjon, sysselsetting og økonomi er anerkjente.

FNs Klimapanel bekrefter at fornybar energi er en stadig mer attraktiv løsning, spesielt dersom flere statlige støttefunksjoner kommer på plass. I dag er imidlertid globale subsidier til fossil energi omlag to billioner dollar i året, som tilsvarer 10% av verdens statsbudsjetter. Økonomisk støtte til fornybar energi er derimot under 5% av dette igjen. Ved å stoppe fossilsubsidiene kan man frigge store summer til bruk på fornybar energi og utslippskutt.

## Klimatilpasning for samfunn og natur

Det vil ikke være nok å bare redusere utslipp av klimagasser, vi må også begrense skadene av de endringene vi ikke lenger kan unngå. Det er det vi kaller klimatilpasning. Vi må la naturlige systemer tilpasse seg endringene, slik at naturens tjenester kan overleve. Slike «økosystemtjenester» er goder og tjenester naturen gir oss og som vi er avhengige av, som rent drikkevann, luft og mat, trevirke, rensing av forurenset jord, og mye mer.

Klimatilpasning handler også om endringer i samfunnet, som hvor vi bygger byer og veier, og hva slags mat vi dyrker i et varmere og mer uforutsigbart klima. Vi må også beskytte mennesker og natur fra ekstremvær. De siste årene har vi tydelig sett hvor ødeleggende ekstremvær kan være og hvor sårbare vi mennesker er.

Til nå har klimatilpasning handlet mye om hva slags teknologi som er tilgjengelig, men i dag er det et større fokus på å forebygge sårbarhet, gjennom sosiale, institusjonelle, politiske og kunnskapsbaserte tilnærminger.

Du kan lese mer om FNs 5.Klimarapport her: <http://www.globalis.no/Tema/FNs-klimarapport>

*Kjell Wiik, desember 2014*

Kilder: Klimaavdelingen i Miljødirektoratet, WWF Norway